

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 12 februari 1941 kl. 2 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion om åtgärder för effektivare utnyttjande av arbetstiden för befattningshavare i statens tjänst.

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess tredje tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 68, hava herrar *Hallén* och *Lindmark* anhållit, att riksdagen måtte hemställa, att Kungl. Maj:t skyndsamt ville föranstalta om utredning angående åtgärder för kontroll över att stadgad arbetstid för befattningshavare i statens tjänst iakttages.

Motionen.

Inom första kammaren har en likalydande motion, I:39, väckts av herr *Bengtsson* m. fl.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen I:39.

Här förevarande spörsmål har redan tidigare varit föremål för riksdagens uppmärksamhet.

Tidigare åtgärder.

I anledning av två vid 1940 års riksdag väckta motioner om utökning av den stadgade arbetstiden för befattningshavare i statens tjänst anförde lagtima riksdagen 1940 i skrivelse (nr 293) följande:

”Av allmänna lönenämndens utlåtande framgår, att en generell utökning av arbetstiden för statens tjänstemän till 48 timmar per vecka skulle erhålla en jämförelsevis begränsad räckvidd. Dels hava nämligen genom särskilda kungörelser för stora delar av statsförvaltningen meddelats föreskrifter om längre daglig arbetstid än 7 timmar, dels förekommer i övrigt en faktisk övertidstjänstgöring utan särskild ersättning i betydande omfattning. I allmänhet inrymma ämbetsverkens instruktioner även befogenhet för vederbörande verk eller närmaste förman att, då göromålens gång det kräver, påkalla nödig utsträckning av arbetstiden. Såvitt riksdagen kunnat finna, lägga gällande avlöningsreglementen för civilförvaltningen icke heller hinder i vägen för Kungl. Maj:t att, därest Kungl. Maj:t med hänsyn till omständigheterna så skulle anse nödvändigt, för längre eller kortare perioder meddela föreskrifter om utökning av den dagliga tjänstgöringstiden. Under sådana förhållanden är riksdagen för sin del icke benägen att i anledning av ifrågavarande motioner påkalla en generell utvidgning av arbetstiden för statens tjänstemän till 48 timmar per vecka.

Enligt riksdagens mening torde emellertid möjligheter föreligga att inom ramen för den nu tillämpade 7-timmarsdagen uppnå ett effektivare utnyttjande av arbetstiden än för närvarande vanligen är fallet, varigenom motionernas syfte skulle i viss mån kunna tillgodoses. I sådant hänseende synes det riks-

dagen förtjäna övervägas, huruvida icke en mera enhetlig och rationell uppdelning av den dagliga arbetstiden skulle kunna åvägabringas genom införande i möjligaste mån av en för tjänstemännen gemensam, lämpligt förlagd måltidsrast, som icke torde böra understiga en timme. Vidare vill riksdagen rikta uppmärksamheten på den förkortning av arbetstiden, som enligt gällande instruktioner för flertalet ämbetsverk må äga rum under sommaren för en tid av högst tre månader. Genom att begränsa utnyttjandet av denna s. k. sommartid förslagsvis till högst två månader för år eller på annat sätt torde en icke obetydlig besparing i arbetskraft och utgifter stå att vinna. Måhända kunna även andra åtgärder i förevarande syfte komma i fråga. Då riksdagen finner det vara av vikt, att nu berörda spörsmål snarast göras till föremål för närmare prövning, har riksdagen ansett sig böra hos Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt övervägande av frågan om ett effektivare utnyttjande av arbetstiden för statens tjänstemän samt om vidtagande av de åtgärder, som därav kunna föränlidas.

Under återopande härav får riksdagen i anledning av motionerna I:110 och II:168 anhålla, att Kungl. Maj:t ville med beaktande av vad här ovan anförts skyndsamt överväga, huruvida och i vad mån ett effektivare utnyttjande av arbetstiden för befattningshavare i statens tjänst må kunna äga rum, samt vidtaga de åtgärder, som därav kunna föränlidas.”

Riksdagens berörda skrivelse har enligt Kungl. Maj:ts beslut den 22 november 1940 överlämnats till den inom finansdepartementet tillsatta beredningen rörande begränsningar i statsutgifterna för att tagas i övervägande vid fullgörande av beredningens uppdrag.

Vidare har Kungl. Maj:t, såsom i den till behandling nu föreliggande motionen ock framhålles, genom kungörelse den 31 maj 1940, nr 397, förordnat om begränsning under år 1940 av den i vederbörande instruktioner statsmyndigheterna givna befogenheten att under sommarmånaderna inskränka arbetstiden för sådana statens befattningshavare, för vilka arbetstiden är bestämd till 7 timmar dagligen eller 42 timmar i veckan.

Utskottet.

Av riksdagens ovan återgivna skrivelse framgår, att inom statsförvaltningen i betydande omfattning utföres arbete, som tager tid i anspråk utöver den föreskrivna och fullgöres utan några anspråk på ersättning därför. Givet är emellertid att inom den mångtaliga och skiftande kåren av statliga befattningshavare vissa — såsom ock i motionen påtalats — kunna giva anledning till berättigad erinran. I likhet med motionärerna anser utskottet det vara en fråga av synnerlig vikt att föreskriven arbetstid fullgöres och utfärdade föreskrifter noggrant efterlevas, så att därigenom missförhållanden, där sådana konstaterats, förhindras eller beivras. Då erforderliga författningsbestämmelser beträffande tjänstetidens längd o. dyl. redan torde finnas, i regel i vederbörande verks och institutioners instruktion eller arbetsordning, lär det här närmast gälla utövändet av kontroll över att föreskriven arbetstid iakttages. Att statsförvaltningens synnerligen mångskiftande uppgifter och olikartade personal ge anledning till helt

skilda former för sådan kontroll ligger i sakens natur. Som här ovan av utskottet framhållits har frågan redan i annat sammanhang upptagits till behandling från statsmakternas sida. Så har riksdagens år 1940 gjorda framställning överlämnats till den nyligen tillkallade särskilda besparingsberedningen. Utskottet, som utgår från att denna kommer att — såsom ock i statsverkspropositionen till innevarande riksdag antytts — ägna uppmärksamhet åt spörsmålet om statsförvaltningens effektivisering och därmed även åt den del därav, som avses med här förevarande motion, anser sig ej böra förorda några ytterligare åtgärder i anledning av motionen, utan hemställer,

att motionen II:68 icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 februari 1941.

På utskottets vägnar:

MARTIN LJUNGBERG. •

Närvarande: herrar *Ljungberg, Thapper, Andersson* i Eskilstuna, *Hedqvist, Nilson* i Spånstad, *Jonsson* i Alsen, fru *Skoglund-Lindblom*, herrar *Skoglund* i Umeå och *Nolin* samt fru *Linderoth-Andersson*.